

Onderwerp: reactie Stichting Veritas Vertegenwoordiging op de internetconsultatie “Fiscale verzamelwet 2026”

Rotterdam, 12 augustus 2024

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave.....	1
Inleiding.....	2
Een zwak land?	2
Goed geregeld?	3
De consultatie / het wetgevingsproces houdt zich niet aan de eigen spelregels	3
Wat moet een bewindvoerder nu eigenlijk doen?	4
Waarom is de jaarbeloning nu niet meer voldoende?	4
De minderheid bederft het daarbij voor de nóg zwakkere minderheid	5
De huidige wet- en regelgeving zet de gemeenten als belangrijkste dag-tot-dag partner buitenspel	5
De huidige wetgeving biedt onvoldoende (interne en externe) controlemaatregelen.....	5
De uitspraak van de Hoge Raad leidt logischerwijs ook tot algemeen verbindendverklaring van de CAO Sociaal Werk	6
Zuiver schuldenbewind en de Wgs zitten elkaar in de weg.....	7
Schakel met welzijn, WMO, en overige vormen van social work.....	7
Financiering: alle aanbevelingen zijn budgetneutraal door te voeren	7
Slotpleidooi.....	8

Inleiding

Op uw agenda staat binnenkort de behandeling van de “Fiscale Verzamelwet 2026”. Deze wet heeft bijzonder nadelige gevolgen voor organisaties die de allerzwaksten in de maatschappij helpen: de organisaties die curatele, bewindvoering en mentorschap uitvoeren.

In tegenstelling tot wat uit het nieuws blijkt: de grootste groep onderbewindgestelden is vergelijkbaar met uw dementerende familielid, of uw licht verstandelijk beperkte familielid. Ik hoop dat deze overweging u tot aandachtige lezing van dit stuk doet bewegen.

Daarbij is de Stichting Veritas Vertegenwoordiging (Veritas) één van de grootste non profit organisaties in Nederland. Samen met een groep andere stichtingen vertegenwoordigt zij ongeveer 10% van alle onderbewindgestelden in Nederland.

De non profit blik op de materie is deels uniek en zal niet door gemeenten of brancheverenigingen worden aangedragen. Vandaar dat ik het op mij neem om dit onder uw aandacht te brengen.

De invoering van de Fiscale Verzamelwet 2026 zonder eerst aandacht te schenken aan een aantal fundamentele problemen in de wet- en regelgeving en de tarifiering van de onderbewindstelling (en daarmee curatele en mentorschap) brengt mijn organisaties in zeer ernstige, zelf levensbedreigende financiële omstandigheden.

Voordat u de Fiscale Verzamelwet 2026 doorvoert druk ik u op het hart éérst de bestaande problemen in curatele, bewindvoering en mentorschap op te lossen!

Een zwak land?

Wie zijn toch die zwakkeren in de maatschappij?¹ Ik sluit graag aan bij “Weten is nog geen doen”² uit 2017: lang niet alle burgers zijn in staat te voldoen aan de eisen die de hedendaagse samenleving stelt. Kim Putters is de meest prominente persoon die hier aandacht voor vraagt. Zowel in zijn vorige als in zijn huidige functie vraagt hij aandacht voor de onderste 30%³. Net zoals de Nationale Ombudsman dat als organisatie al jaren doet⁴.

Vanuit mijn eigen organisatie⁵ en mijn netwerk kan ik voor een specifiekere groep spreken: er staan circa 273.000⁶ mensen onder bewind. Sommigen, een minderheid (!), daarvan hebben schulden: in 63.500 gevallen is er sprake van een bewind dat puur vanwege de schulden is uitgesproken.

Voor dit stuk definieer ik de “zwakkeren in de maatschappij” als deze 273.000. Zij vormen namelijk de allerzwaksten die zelfs de meest basale financiële handelingen niet meer overzien.

¹ Wie zijn toch die zwakkeren in de maatschappij; Trouw; 22 november 2006; Ardjan Langedijk

² Weten is nog geen doen; WRR; 24 april 2017

³ O.a.: In gesprek met Kim Putters, de man die houdt van vergezichten; Nederlands Dagblad; 2 maart 2019.

⁴ O.a.: Hoe eerder hoe beter; Nationale Ombudsman; 28 februari 2024.

⁵ Stichting Veritas Vertegenwoordiging

⁶ Stand van zaken over de maatregelen om strengere eisen te stellen aan beschermingsbewindvoerders; De minister voor Rechtsbescherming F.M. Weerwind; 4 oktober 2022

Deze groep is zeer divers: van een dementerende oma, een oude heer waarvan financieel misbruik is gemaakt of een laagbegaafd alleenstaande moeder. Kenmerk is dat zij het geen van alle zouden redden in deze maatschappij wanneer onze branche haar werk niet doet.

Ik focus in dit stuk met name op bewindvoering. Dit is de grootste groep, maar de genoemde problemen komen ook voor bij curatele en mentorschap.

Goed geregeld?

Je zou toch denken: bewindvoerders hebben het geld in beheer van de allerzwaksten van de samenleving. Dat moet toch allemaal goed geregeld zijn?

Niets is echter minder waar....

De consultatie / het wetgevingsproces houdt zich niet aan de eigen spelregels

De Memorie van Toelichting stelt onder hoofdstuk 6. Doenvermogen: “Per maatregel is een inschatting gemaakt van de “doenlijkheid”. Het gaat er dan om in hoeverre een maatregel (direct) kan leiden tot (problematische) belasting van het doenvermogen van de betreffende burgers en/of ondernemers.”

Als lid van de Ledenraad van Horus/NBBI: er is geen overleg geweest met de branche over de “doenlijkheid”. Sterker nog: al ettelijke malen hebben de brancheverenigingen Horus, NBBI en de NVVK de noodklok geluid over de tarifiering.⁷

De Hoge Raad heeft bepaald dat de werkzaamheden van een bewindvoerderskantoor (en aanpalende wettelijke vertegenwoordiging) vrijgesteld zijn van BTW⁸. U wilt de wet daarmee in overeenstemming brengen.

Op zich ben ik dus ook niet tegen doorvoering van de BTW vrijstelling.

De BTW vrijstelling betekent dat ik voortaan de BTW die ik betaal niet meer terug kan krijgen. Ongeveer 20%-25% van mijn kosten is met BTW belast. Nu ik de BTW niet meer terug kan krijgen, stijgen mijn kosten met €180.000 op een begrote exploitatiemarge van ongeveer €40.000. Ik ga dan dus €140.000 verlies maken per jaar.

Voordat deze maatregel wordt doorgevoerd dient eerst zorgvuldig overleg met de brancheverenigingen plaats te vinden. Dit hoort ook tot de genoemde spelregels.

⁷ https://www.linkedin.com/posts/branchevereniginghorus_bewindvoerders-sturen-brandbrief-naar-kabinet-activity-7219974593644507136-zCmo?utm_source=share&utm_medium=member_desktop

⁸ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2023:460>

Wat moet een bewindvoerder nu eigenlijk doen?

De Regeling Beloning Curatoren, Bewindvoerders en Mentoren gaat uit van een forfaitaire jaarbeloning van in de basis 17 uur per jaar⁹. Dit tarief wordt jaarlijks geïndexeerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Omdat 'het beheer van vermogensrechtelijke belangen' zo ver opgerekt kan worden, is het in de loop van de tijd onduidelijk geworden wat een bewindvoerder in de basis voor werk zou moeten doen.

De laatste keer dat er fundamenteel naar de inhoud daarvan gekeken is, is aan het begin van dit millennium....

Voordat overgegaan wordt op een btw-vrijstelling zal eerst vast moeten staan welke werkzaamheden onder de 'gewone werkzaamheden' vallen. Dat maakt direct duidelijk wat je van een bewindvoerder zou mogen verwachten.

Waarom is de jaarbeloning nu niet meer voldoende?

Op het eerste gezicht is het verschil in loonstijging en tariefstijging te overzien: het basisloon voor een bewindvoerder is per 1-1-2014 €2.370¹⁰. Dat is per 1-1-2024 €3.156. Een stijging van 33%. Het basistarief voor één jaar bewindvoering is gestegen van €1.024 in 2014 naar €1.320 in 2024. Een stijging van 29%.

Echter: wat dit cijfer niet vertelt is dat de 'gewone werkzaamheden van bewind' niet alleen zeer onduidelijk zijn. Sinds die periode enorm zijn ze ook officieel enorm toegenomen. Sinds 2014 zijn er bijgekomen:

- Het plan van aanpak moet jaarlijks bijgehouden worden,
- Het aanvullend plan van aanpak bij problematische schulden,
- De vijfjaarlijkse evaluatie,
- Het financieel zelfredzaam maken van de cliënt,
- De jaarlijkse rekening en verantwoording werd vroeger door de kantonrechter getekend, in de schuldenbewinden moet de jaarlijkse rekening en verantwoording doorgenomen en getekend worden door de cliënt,
- De mondiger wordende cliënt,
- Het wegvallen van de permanente begeleiding na de introductie van de Participatiewet (waardoor cliënten voor meer en meer vragen de bewindvoerder bellen),
- De invoering van het Adviesrecht (waarin de gemeente zich mag uitspreken over de wenselijkheid van bewindvoering),
- De invoering van opleidingseisen,
- Het bureaucratischer worden van de maatschappij,
- De schuldenproblematiek binnen onze cliëntgroep is groter dan gemiddeld,
- De beweging dat bewindvoerders meer en meer in extreme situaties worden ingezet (aangezegde huisuitzetting, afsluiting van gas/licht/water)
- De toegenomen afhankelijkheid van gemeenten (meer dan 40% van de schuldhulpverleningsdossiers van de gemeenten staat onder bewind)

⁹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2014-32149.html#d16e649>

¹⁰ CAO Sociaal Werk; salaristabellen bij onderhandelaarsakkoord 2012-2013

- De casuïstieken met zware ambulante psychiatrie, dubbele diagnoses, anderstaligen en verwarde personen neemt sterk toe.
- Als bewindvoerder mag ik het DigId van de cliënt niet gebruiken; de vervangende eherkenning is nog lang niet toereikend. In een steeds digitalere wereld wordt het werk steeds moeilijker uit te voeren.

De basiswerkzaamheden zijn dus sowieso al heel erg toegenomen!

De minderheid bederft het daarbij voor de nóg zwakkere minderheid

In de beeldvorming is merkbaar dat het altijd om ‘schuldenbewind’ gaat (slechts 23% van het totale werk). Nu daar de meeste aandacht naar uitgaat en bewindvoerders op één hoop worden gegooid met ‘de schuldenindustrie’ loopt 77% van de geriatrische, psychiatrische en overige ‘toestandscliënten’ het risico de dupe te worden van deze *Fiscale Verzamelwet 2026*.

Houd voor ogen dat het bewind ooit is ingevoerd voor personen die “tijdelijk of duurzaam niet in staat is ten volle zijn vermogensrechtelijke belangen behoorlijk waar te nemen”. In de originele wettekst is dit werk nooit bedoeld voor het oplossen van schulden.

Wel kan het goed zo zijn dat een ‘toestandbewind’ ook schulden heeft. De toelating moet dan alleen op de eerste grond mogelijk zijn.

De huidige wet- en regelgeving zet de gemeenten als belangrijkste dag-tot-dag partner buitenspel

Wanneer een kantonrechter het bewind heeft uitgesproken en de cliënt geen draagkracht heeft, dan is de gemeente de klos: die is verplicht bijzondere bijstand te verstrekken.

De gemeente heeft daarin maar te volgen. Dit staat op gespannen voet met de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) van 2012. Deze wet verplicht de colleges een ‘plan van aanpak voor integrale schuldhelpverlening’ te maken. Zij hebben echter niets te zeggen over het schuldenbewind. Daarmee wordt de bij gemeenten een belangrijke regie weggenomen.

Schaf het schuldenbewind af en hanteer als toelatingsgrond voor bewindvoering alleen nog de lichamelijke en/of geestelijke toestand.

De huidige wetgeving biedt onvoldoende (interne en externe) controlemaatregelen

We zijn recentelijk weer opgeschrikt door een aantal fraudegevallen. Of van meldingen van niet-functionerende bewindvoerders.

De kantonrechter die de bewindvoerder benoemt is verantwoordelijk voor het toezicht op de bewindvoering. Door de introductie van het schuldenbewind is het aantal bewindvoeringen explosief gestegen. De toezichtcapaciteit van de Rechtspraak is niet meegegroeid.

Door de afschaffing van het schuldenbewind zal de overbelasting van de Rechtspraak een halt toegeroepen worden.

Er is geen controleverklaring voor de jaarrekening nodig.

Er kan worden volstaan met een samenstellingsverklaring van de accountant. Deze verklaring geeft geen zekerheid dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft. Daarmee kan de Rechtspraak nooit beoordelen of de financiële cijfers van de bewindvoerder betrouwbaar zijn. Zorg ervoor dat de controleverklaring verplicht wordt.

In de branche hebben we vanaf de jaren 10 een enorme groei gezien in het aantal bewindvoerders. Logisch: doordat de wetgever bewindvoering als een vrij beroep had ingericht met allerminimaalste toetredingseisen is er een gigantische opening ontstaan omdat de gemeenten in 2012 de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) onvoldoende integrale invulling hebben gegeven. Dat was ook één van de redenen om 2014 het schuldenbewind in het leven te roepen.

Dat heeft geleid tot een enorm groot aantal eenpitters, vof's en BV'tjes.

Deze organisaties zijn te klein om functiescheiding toe te passen. Dat betekent dat een individuele bewindvoerder altijd in zijn eentje over het geld van de onderbewindgestelde kan beschikken. Zorg dat er altijd een vierogenprincipe afgedwongen wordt.

Zorg ervoor dat iedere bewindvoerder een fraudeverzekering heeft afgesloten.

De keuze van de wetgever om dit werk als vrij beroep toe te laten leidt ook tot uitwassen die we gezien hebben bij de huisartsen. In ieder geval één organisatie met buitenlands kapitaal probeert momenteel de Nederlandse "markt" te veroveren.

In beginsel hoeft dit goede dienstverlening niet in de weg te staan. Wel zou de Rechtspraak er op toe moeten kunnen zien dat de organisatie óf voldoende werkvermogen aanhoudt om eventuele misstanden te betalen, aangevuld met een passende fraudeverzekering.

De uitspraak van de Hoge Raad leidt logischerwijs ook tot algemeen verbindendverklaring van de CAO Sociaal Werk

De Hoge Raad stelt dat curatele en bewindvoering (en ik mag aannemen mentorschap) leveringen en diensten zijn die als zodanig worden verricht door instellingen voor algemeen maatschappelijk werk, en daarom van omzetbelasting zijn vrijgesteld. Wanneer die redenatie wordt gevolgd dan betekent dat dat onze branche verplicht aangesloten moet zijn bij de CAO Sociaal Werk.

Het zou zeer inconsequent zijn wanneer een belangrijk orgaan als de Hoge Raad niet zijn uitwerking in de arbeidsrechtelijke verhoudingen krijgt!

De minister dient de CAO Sociaal Werk algemeen verbindend te verklaren voor curatele, bewindvoering en mentorschap. Het niet uitvoeren hiervan is in strijd met de bevindingen van de Hoge Raad.

Zuiver schuldenbewind en de Wgs zitten elkaar in de weg

Gemeenten en bewindvoerders hebben soms andere inzichten en/of belangen. Met de invoering van de Wgs hebben de gemeenten de opdracht gekregen tot het maken van een plan van aanpak voor integrale schuldhulpverlening.

Het schuldenbewind is sinds in de invoering te zien als een historische onnodigheid: zeker nu er ook aan een eenduidig model wordt gewerkt door o.a. de VNG en de NVVK (Basisdienstverlening Schuldhulp) is het schuldenbewind overbodig geworden.

Bovendien was er vaktechnisch sowieso al geen grond voor zuiver schuldenbewind.

Een herhaling van een eerdere aanbeveling: schaf de toegang op alleen schulden af. Hou wel de mogelijkheid voor de toegang voor 'toestandbewinden waar schulden in zitten'. Schulden zijn daar immers een gevolg van die toestand.

Schakel met welzijn, WMO, en overige vormen van social work

Deze integrale aanpak zal echt succesvol kunnen zijn met de hulp van de Welzijns- en WMO aanbieders. Waar financiële zorgen oplossingen op andere levensdomeinen in de weg zit, zou een grotere aandacht voor financieel maatschappelijk werk ertoe leiden dat de inzet effectiever wordt. Dit geeft leden van de VNG mooie aanknopingspunten voor een integrale aanpak en preventie.

Schakel met Sociaal Werk Nederland

Financiering: alle aanbevelingen zijn budgetneutraal door te voeren

Bovenstaande signaleringen en onderstaande aanbevelingen kunnen budgetneutraal worden doorgevoerd. Ervan uitgaand dat een zuiver schuldenbewind bijzondere bijstand wordt verstrekt is er een ombuiging mogelijk binnen de bijzondere bijstand verstrekking. Door alleen nog de bewinden op basis van geestelijke en/of lichamelijke toestand toe te staan zijn allen onderstaande aanbevelingen te financieren.

Gebruik de besparing op het schuldenbewind om al bovenstaande aanbevelingen door te voeren.

Door de vrijstelling hoeven de gemeenten geen BTW meer te vergoeden aan de bewindvoerderskantoren.

Per saldo zal er dan een besparing zijn voor de gemeenten.

Slotpleidooi

Tot slot: als CAO aangesloten non-profit instelling die momenteel noodgedwongen geopteerd heeft voor BTW belaste levering hangt de aanstelling mij als een zwaard van Damocles boven het hoofd.

Ik druk u daarom op het hart: voor u een besluit hierover neemt, kom gerust eens langs voor een bedrijfsbezoek. Ik ontvang u graag en laat u alle ins en outs zien van een non profit bewindvoerderskantoor.

Mocht de fiscale wetgeving er eerder door zijn dan de tariefsbeoordeling, dan druk ik u op het hart: zorg dan in ieder geval dat de kostenstijging opgenomen wordt in het tarief.

Wanneer ik de BTW niet meer kan aftrekken wordt een toch al kleine marge een zeer groot en levensbedreigend verlies!

En daarmee komt de hulpverlening aan duizenden cliënten op de tocht te staan.

Peter Hoornweg
Directeur bestuurder Stichting Veritas